

az első emberi csontot, egy bolygatott helyzetű koponyát a sír É-i végében. Az elhunytat nyújtott helyzetben, háton fekve, É-D-i tájolással temették el, vaskapcsokkal megerősített rönkfa koporsóban. A csontok nagy része a sírgödör É-i végében, de a koporsón belül egy kupacban, egymásra dobálva került elő. Beszédes, hogy két emberi állkapocs is volt a kupacban, ami egy közeli rablott sír meglétére utal. A rablógödör a vázat a térdtől felfelé teljesen megbolygatta, csak a két lábszár maradt in situ. A láb K-i oldalán, a koporsón kívül egy fiatal juh(?) teljes csontváza feküdt, koponya nélkül. A lábak végében egy kis kézi korongolt, vonaldíszes avar fazék volt, a koporsón belül. A sír teljes mélysége a humuszolt felszíntől 260 cm volt. A temetkezés a kora, a sírgödör nagysága, és a rablás jellege alapján valószínűleg a 2004-ben feltárt, II. számú, 43 síros kettőshatári temetőrészlet tagja lehetett.

Munkatársak: Bene Zsuzsanna és Bizinger Krisztián régésztechnikusok.

PÓPITY DÁNIEL

387. Szeged-Kiskundorozsma határa

(Csongrád megye) B, Sza, Ú

A Városföld–Algyő között épülő gázszállító vezeték Szeged–kiskundorozsmai építési területén több lelőhelyen végeztünk megelőző feltárást 2008 folyamán.

Daruhalom-dűlő 1. (CSMD 27. lh.): A CSMD 11. és CSMD 12. lelőhely között építés közben előkerült 5 objektum, melyeket egyik korábban feltárt lelőhelyhez sem lehetett kapcsolni. A területen július 17-én végeztünk leletmentő feltárást. A K–Ny-i tengelyű szelvény nagysága 1100 m² volt, benne 5 településre utaló régészeti jelenség került elő. Közülük – mind a 4 gödör, mind pedig az árok – az előkerült leletanyag alapján a szarmata korszakba sorolható.

Pick ülepítő (CSMD 9. lh.): Itt április 4–10. között kutattunk. A vezeték építése 750 m hosszan érintette az ismert régészeti lelőhelyet. Az É–D-i tengelyű szelvény nagysága 3750 m² volt, váratlan módon rendkívül kis mennyiségű régészeti objektum látott napvilágot. Ennek oka valószínűleg az, hogy a tényleges régészeti lelőhely a nyomvonaltól Ny-ra, az M5 autópálya és a gázvezeték építési területe között húzódó, K–Ny-i irányban futó homokháton helyezkedik el. A mostani feltáráson előkerült régészeti jelenségek is ennek a homokdombnak a nyomvonalba benyúló részén kerültek elő. Az M5 autópálya építését megelőző régészeti munkák során a lelőhelyen 2004-ben Balogh Csilla és Türk Attila végzett feltárást. Akkor egy kelta kori település nyomaira bukkantak. Most csak 8 településre utaló régészeti jelenség került elő. Közülük 2 gödör az újkorhoz kapcsolható. Előkerült ezenkívül még egy gödör, illetve egy Ny–K-i irányba, a homokdomb déli szélén futó, 5 cölöpből álló paliszád nyoma. Leletanyagot csak az egyik újkori objektum tartalmazott.

CSMD 26. lh.): A CSMD 11. és 12. lelőhely között építés közben előkerült három objektum melyeket egyik

korábban feltárt lelőhelyhez sem lehetett csatolni. Július 17-én végeztük el a leletmentő feltárást. A K–Ny-i tengelyű szelvény nagysága 110 m² lett. Mind a két gödör, mind pedig az árok, az előkerült leletanyag alapján, a szarmata korszakba sorolható.

PALUCH TIBOR

388. Szeged-Kiskundorozsma határa

(Csongrád megye) Á, I

2008 májusában a település határában két lelőhelyen is dolgoztunk, melyeket a MOL gázvezeték nyomvonala érintett.

CSMD 10. lh.): A Kiskundorozsmáról Zsombó felé vezető út É-i oldalán, közvetlenül az M5 autópálya felüljáróját követően, az Algyői-főcsatornán átvezető hídtól ÉNy-ra, az M5 autópályától közvetlenül Ny-ra, a korabeli Maty-ér egyik nyúlványának Ny-i partján húzódó lelőhely területét K–Ny irányban keresztezte a tervezett gázvezeték nyomvonala. A korábbi terepbejárások alkalmával egy szarmata település, egy Árpád-kori település és egy hasonló korú temető nyomait lokalizálták. A lelőhelyen május 5–7-én megelőző régészeti kutatást végeztünk, melynek során 100 m hosszan, 5 m szélességben nyitottunk szelvényt, benne 6 objektumot tártunk fel. Közülük egy az újkorra keltezhető, a többi ismeretlen korú; leletanyagot egyik sem tartalmazott. Valószínű, hogy a terepbejárásán megfigyelt régészeti kultúrák nyomai a feltárt területet már nem érik el.

Daruhalom-dűlő III. (CSMD 12. lh.): Május 5–22. között végeztünk megelőző régészeti feltárást. A lelőhely Kiskundorozsmától É-ra, a Maty-ér egyik É–D-i irányú ágától Ny-ra húzódó magaspartján található. A nyomvonal K–Ny-i irányban haladt át a lelőhely területén. A kutatott 5 m hosszú és 380 m hosszú szelvényben egy egyrétegű Árpád-kori település 70 objektumát bontottuk ki. Ezek között 2 kemencebokr, 41 gödör, 20 árokrészlet, 7 cölöphely volt. A szelvény két legimpozánsabb objektuma a két kemencebokr volt: mindkét esetben egy-egy kemence csatlakozott a munkagödörhöz, amelyben minden kemencének saját hamusgödre volt. A 27. objektum kemencéinek boltozata egykor a felszín fölé nyúlt. A 47. objektum kemencéit az altalajba vájták. A platnikat fazék és bográcsok, valamint csekély számban állatcsontok töredékeivel rakták ki. Egyik kemence sütőplatniját sem újították meg.

Az előkerült gödrök nagyrészt sekélyek, kerekdedek; kivételesek voltak a méhkas, vagy a szögletes alakú objektumok. Az árkok változatos méretűek és alakúak voltak. A terület Ny-i végén telephatároló, a szelvény K-i végén vízelvezető árkok rendszerének részletét figyeltük meg. Az előkerült leletanyagban kevés a fém, mégis ezek között találjuk az ásatás legjelentősebb leletét: az 5. sz. objektumból egy bronzból öntött, érme alakú füles csüngő került elő. Egyik oldalán emberalak, másikon egy ló stilizált alakja vehető ki. A leletanyag döntő hányadát a korongolt kerámia adja. Belső füles

cserépbográcsok és fazekak töredékei a legtöbb objektumban megtalálhatók voltak. Jelentős ezek között egy olyan díszített cserépbogrács előkerülése, amelynek pereme a fedő számára tagolt fazekak peremét utánozza. A kőanyag közül a legjelentősebb két darab órlőkő töredékeinek előkerülése egy gödörből. Egyikük alatt vascsiholó töredéke feküdt.

2003. június 15. és október 17. között a most feltárt nyomvonalról É-ra, mintegy 200 m-re az M5 autópálya építése során egy késő avar temető mellett nagy kiterjedésű Árpád-kori település részletét tártuk fel (Kiskundorozsma-Daruhalom-dűlő II.; 26/94, M5 Nr. 62.). A földrajzi viszonyok és a terepbejárások eredményei alapján a jelen ásatáson előkerült objektumokat e korábban kutatott telephez köthetjük.

A leletanyag a Móra Ferenc Múzeum régészeti gyűjteményébe került.

Munkatársak: Benedek András, Nagy Norbert, Törőcsik István.

PÓPITY DÁNIEL

389. Szeged, Szék-hát I. (CSMD 16. lh.)

(Csongrád megye) Sza

A lelőhely az E5 műúttól K-re kb 1400 m-re, a jelenlegi Fehér-tó partjától D-re egy laposabb területen helyezkedik el. A talajműveléssel bolygatott lelőhelyen az előzetes terepbejárás nyomán gyér, szarmata településre utaló nyomok kerültek elő.

A Városföld–Algyő gázvezeték munkálataihoz kapcsolódóan a feltáró kutatást 2008. május 19-én kezdtük meg a lelőhelyen. A 70 m hosszú nyomvonalat Ny-ról K felé haladva nyitottuk meg. Egy a szelvényen átlósan keresztbefutó árok foltja mutatkozott, egyéb régészeti jelenség nem került elő.

PÓPITY DÁNIEL

390. Szeged, Szék-hát II–V.

(Csongrád megye) Ó, Á, I

A Városföld–Algyő között épülő gázszállító vezeték Szeged–kiskundorozsmai építési területén több lelőhelyen végeztünk megelőző feltárást 2008 folyamán.

Szék-hát II. (CSMD 22. lh.): A lelőhely Szeged É-i határában, a Csongrádi út és az E5 autópálya által közrezárt területen, a Szék-hát nevű határrészén található, a Fehér-tó D-i partjától nem nagy távolságra. Az első objektumokra utaló nyomok a gázcső fektetését megelőző humuszolás során kerültek elő. Az objektumok foltja mellől előkerült leletanyag egy Árpád-kori település nyomait engedte sejtetni.

A régészeti munkálatokra 2008. július 4–8. között került sor. A területen közel K–Ny-i tájolással futó, nagyjából 5 m szélességben szedett szelvényben 725 m hosszan, szórta elhelyezkedve 20 objektumot találtunk. A feltárt jelenségekből – a terület K-i szélén futó újkori árokszakasztól eltekintve – csak az Árpád korra

keltezhető leletanyag látott napvilágot. A lelőhely legizgalmasabb jelensége a nagyméretű 18. sz. objektum volt, melyből viszonylag sok kerámia mellett két egész kutyacsontváz is előkerült. Az említett objektumon kívül főként a szelvényen keresztbe futó árokszakaszok jelezték a települést.

Szék-hát III. (CSMD 23. lh.): A CSMD 22 jelű lelőhelytől Ny-ra eső lelőhelyen az első objektumokra utaló nyomok a gázcső fektetését megelőző humuszolás során kerültek elő. A 63 m hosszú, 5 m széles nyomvonalszakaszon 4 árok foltja rajzolódott ki, melyek közül egy tartalmazott leletanyagot, Árpád kori kerámiatöredékeket. A lelőhelyet a nyomvonal teljes szélességében feltártuk.

Szék-hát IV. (CSMD 24. lh.): A CSMD 23 jelű lelőhelytől Ny-ra eső lelőhelyen az első objektumokra utaló nyomok a gázcső fektetését megelőző humuszolás során kerültek elő. A 22 m hosszú, 5 m széles nyomvonalszakaszon 2 árok foltja rajzolódott ki, melyek közül egyik sem tartalmazott leletanyagot. A régészeti feltárára július 8-án került sor. A lelőhelyet a nyomvonal teljes szélességében feltártuk.

Szék-hát V. (CSMD 25. lh.): A CSMD 24 jelű lelőhelytől Ny-ra eső lelőhelyen az első objektumokra utaló nyomok a gázcső fektetését megelőző humuszolás során kerültek elő. A feltáró munkálatokat július 8-án végeztük. A 33 m hosszú, 5 m széles nyomvonalszakaszon 2 árok foltja rajzolódott ki. Datáló leletanyagként a felső betöltődési rétegéből két őskori durva kerámia töredéke került elő. A lelőhelyet a nyomvonal teljes szélességében feltártuk.

Munkatársak: Pópity Dániel régész, Bene Zsuzsanna és Bizinger Krisztián régésztechnikusok.

Sz. WILHELM GÁBOR

391. Szeged–Szőreg, SZGT–30 jelű kút

(Csongrád megye) Ó

A Szőreg I. Biztonsági Gáztározóhoz tartozó SZGT–30 jelű kút építési területén (880 m²) 2008. február 4–8. között végeztünk megelőző feltárást. A kutatott területen és annak tágabb környékén a korábbi terepbejárások őskori telepre utaló leleteket eredményeztek. A kúthely D-i részén 55–75 cm, K-i és Ny-i részén 65–80 cm, míg az É-i részén 65–70 cm vastag réteget humuszoltunk le. A kúthely középső területén egy K–Ny-i irányú, 13,5–14 m széles sötétszürke agyagos betöltésű árok jelentkezett, mely a kúthely ÉK-i részén derékszögben ÉK felé fordult. A széles árok K–Ny-i szakaszán 20–30 cm, ÉK–DNy-i szakaszán 125 cm mély, „U” metszetű volt. Az őskori lelőhelynek ezen a részén csekély megtelepedettséggel kell számolnunk.

GULYÁS GYÖNGYI

392. Szeged–Tápé, Algyő külterület

(Csongrád megye) Sza

Algyő külterület I.: A Szőreg I. Biztonsági Gáztározó IV. jelű nyomvonalszakaszán 2008. május 14–16.